

„Družina není pouze o hlídání dětí, je o kamarádství, sportu a o hře,“ říkají milé paní vychovatelky, jak se odborně nazývají dámy, které se dětem po vyučování s plným nasazením věnují.

Co se děje po zvonění?

Petra Bittmanová (Oliveriusová), autorka rozhovoru, foto archiv vychovatelek

Rozhovor s družinou jsem měla naplánovaný již před lety, bohužel se nakonec z nějakého důvodu měnilo téma, což mi bylo líto, a proto mám radost, že to tentokrát dopadlo. Vybavuji si tvář paní Šmídové, která družinu vedla, co si družinu pamatuji. Do družiny jsem ale nechodila a byla to pro mne taková tajemná komnata školy. Jsem proto moc ráda, že jsem se nyní na svá „starší“ kolena toho o ní tolik dozvěděla. Družinu dnes vede Martina Strnadová, která mi společně s Janou Šmídovou první informace podala již při setkání na volnočasovém hřišti Radost, kde jsem byla se svými dětmi a ony zase s těmi družinovými. Do očí jsme si moc nekoukaly, neboť jsme sledovaly, aby se nikdo nerozutekl, což nám ale nebránilo v rozhovoru.

PŘEDSTAVUJEME PANÍ VYCHOVATELKY ŠD NAŠÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Jana Šmídová, 58 let

- > pochází z Lojovic
- > je rozvedená, má 3 děti a 6 vnoučat
- > vystudovala: SPŠ oděvní, EPI ČŽV – vychovatelství
- > záliby: kreativní tvoření, šití, grafika, fotografování a poslední roky i přípravy kulturních akcí v obci, ať už pro děti, nebo i dospělé

Martina Strnadová, 47 let

- > pochází z Velkých Popovic
- > je vdaná, má 2 děti
- > vystudovala: Obchodní akademii, SPŠ – školní a předškolní pedagogika
- > záliby: zahrada, příroda, rodina

► Jak dlouho již pracujete v družině a kolik má družina zaměstnanců?

JŠ: V družině pracuji už 22 let.

MS: Já v družině pracuji 12 let. Jako vedoucí družiny pracuji třetím rokem, Jana Šmídová byla celé ty roky přede mnou. Družina má v současné době sedm oddělení. O děti se stará deset vychovatelek, nejmenší děti v přípravné třídě mají z důvodu bezpečnosti dvě vychovatelky. Tři vychovatelky pracují na plný úvazek, sedm na zkrácený, ty většinou dopoledne pracují jako asistentky pedagoga. V některých odděleních ŠD pracuje také asistent pedagoga.

► Paní Šmídová, Vy jste zasvětila svůj profesní život družině, nebyla jste za ta léta někdy už vyčerpaná?

JŠ: Práci s dětmi beru jako poslání. S dětskými akcemi v obci jsem začínala skoro před třiceti lety v Lojovicích. Poslední roky přibýly i akce přímo

v Popovicích. Takže moje činnost přesahuje i hranice školy a moc mě to baví.

„Rozhodně to není jen o hlídání dětí, jak je bohužel mnohdy družina chápána.“

► Jak byste družinu charakterizovaly?

JŠ: Družina je místo pro setkávání dětí, pro odpočinek, pro hru, pro společné tvoření, pro vycházky i sportování a hry venku. Rozhodně to není jen o hlídání dětí, jak je bohužel mnohdy družina chápána.

MS: Jak zmínila kolegyně, družina není jen o hlídání, rozvíjíme kreativitu, a to jak u dětí, tak i u vychovatelek. Posilujeme u dětí zdravé sebevědomí, učíme je zodpovědnosti. Tvoříme kolektiv, družíme se, jak vychází i z názvu. Vedeme děti k toleranci, pomoci a kamarádství,

k pohybu, ke zdravému životnímu stylu a mnohemu dalšímu.

► Kolik máte dětí a pro jaké děti je družina vlastně určena?

JŠ: Když jsem nastupovala, vešly se do družiny všechny děti z celého prvního stupně, které měly zájem. V té době jsme měli dvě oddělení po třiceti dětech. Oddělení dnes mají různou kapacitu, zejména podle velikosti místností.

MS: Dnes je kapacita družiny 190 účastníků, přednost mají děti z nulté (přípravné) třídy, 1., 2. a 3. ročníky. Účastníky 4. a 5. ročníků se doplňují oddělení do maximálního počtu 30 dětí.

► Je po družině větší poptávka, než jste schopni pojmout? Stačí kapacita?

MS: Kapacitu družiny jsme navyšovali před třemi lety ze 175 na 190 účastníků. V současné době kapacitu zvyšovat nebudeme.

► V jakém časovém rozmezí družina funguje?

MS: Družina funguje ráno před začátkem školy od 6.30 do 8.00 hodin a po skončení vyučování cca od 11.40 (dle ročníků) a zavírá se v 17.00 hodin. Rodiče mohou děti vyzvedávat od 11.40 do 13.30, poté od 15 do 17 hodin. Pro děti, které chodí na autobus, na kroužky nebo jdou k lékaři, si je rodiče vyzvednou mezi 13.30–15.00 hodin. Od 13.30 hodin je zřízeno tzv. hlídací oddělení, kde neprobíhá hlavní činnost (průchozí oddělení).

► Na jaké úrovni probíhá komunikace s rodiči?

JŠ: Elektronicky přes systémy Bakaláři a Bellhop, telefonem, není problém si sjednat osobní schůzku.

MS: Ano, zprávy o mimořádných odchodech, změnách aj. rodiče posílají pouze přes zprávu v Bakaláři, na SMS zprávy a lístečky nebereme zřetel. S rodiči družina komunikuje právě prostřednictvím Bakalářů nebo na setkáních, kde jsou rodiče přítomni, popř. na třídních schůzkách a individuálních schůzkách.

„V letošním roce jsme se podíleli na vytvoření tůňky Ve Stádlích.“

► Co družina vlastně rodiče stojí a jak do ní probíhá přihlašování?

MS: Platba za družinu je 1 400 Kč/pololetí. V září odevzdávají rodiče vyplněnou přihlášku do družiny a seznam kroužků, které jejich děti budou navštěvovat.

► Odpusťte mi, ale to slovo „vychovatelky“ je takové zvláštní, přísné, nepříjde Vám?

MS: Možná, vychovatelka neučí děti počítat, neučí je český jazyk a jiné předměty. Vychovatelka dětem naslouchá, povídá si s nimi, učí je hrát si společně, dohodnout se na pravidlech, poznávat přírodu apod. Děti v družině tráví kolikrát více času než ve vyučování. Všeobecně povolání vychovatelky není tolik vidět, nikde se o vychovatelkách moc nemluví, což je škoda. Existují zajímavé webové stránky Naše družina, kde je možné si chodit družiny přiblížit, a vybrané části jsou zpracované i jako podcasty k poslechu.

► Je myslím pravda, že dnešní děti nemají tolik pohybu, jako tomu bylo dříve. Jak toto podporujete?

MS: Zařazujeme dostatek sportovních aktivit s využitím sportovních prvků na atletickém ovále, hry a soutěže spojené s pohybem v tělocvičně. Využíváme mnoho herních prvků ke spontánnímu pohybu na dětském hřišti. Ale podporujeme i manuální zručnost, máme tvořivé dílny k různým příležitostem, jako například vánoční a velikonoční dílničky a všelijaké výzvy pro děti s rodiči. Pravidelně zařazujeme do činností družiny projektové dny a spolupracujeme s místními spolky a organizacemi.

► Čemu dalšímu se mimo sportu věnujete?

MS: Podporujeme u dětí čtenářskou gramotnost a všeobecný přehled. Čteme knihy a časopisy,

zejména v době po obědě, v čase odpočinkových činností (odpočinkové místnosti jsou naším snem) a spolupracujeme samozřejmě s naší knihovnou. Děti se věnují výtvarným i pracovním činnostem, děláme soutěže a besedy. Věnujeme se didaktickým hrám a přípravě na vyučování. Psaní domácích úkolů je možné od 2. tříd a pouze se souhlasem rodičů. Děti mají samozřejmě i volný prostor, který je pro ně neméně důležitý.

„Dnešní děti jsou více ovlivněny technologiemi a mnohdy až přemírou kroužků.“

► Jaké máte zkušenosti s inkluzí dětí se speciálními potřebami? Jsou všeobecně mezi dětmi nějaké konflikty a jak je případně řešíte?

JŠ: Záleží na kolektivu. Některý rok je v pohodě, jindy jsou konflikty častější. I tady se snažíme, aby si děti, pokud je to možné, spor řešily samy. Uměly se domluvit i omluvit navzájem, aby se naučily jeden druhého respektovat.

MS: ŠD navštěvují i účastníci se speciálními vzdělávacími potřebami (zdravotní znevýhodnění, SPU, poruchy chování). Při tvůrčích činnostech ve ŠD mohou častěji vyniknout právě tito účastníci. Vychovatelky úzce spolupracují s třídními učitelkami, konzultují výchovné a vzdělávací metody. Nezbytná je také spolupráce se zákonnými zástupci.

► Vnímáte, jak se děti změnily?

JŠ: Dříve měly děti všeobecně více prostoru pro vlastní hru, fantazii a pohyb venku. Dnešní děti jsou více ovlivněny technologiemi a mnohdy až přemírou kroužků. Paradoxně i přes větší množství aktivit a podnětů dnes častěji zažívají nudu a menší motivaci k přirozené, spontánní hře. Ztrácí trpělivost vydržet u jedné činnosti. Technologie jim umožňují mít všechno tady a teď hned.

MS: Děti se přizpůsobují uspěchané době. Hodně dětí je z rozvedeného manželství, což ovlivňuje celou jejich osobnost, hlavně po psychické stránce. Mnohdy rodiče netuší, že dítě jejich neshody vnímá daleko citlivěji a zpracovává je. Odráží se to i v chování dětí – některé jsou tiché nebo naopak rozjívěné, zlobí, neví, co si počít s emocemi. Je znát, kdo tráví většinu času hraním her, sledováním sociálních sítí, odráží se to v chování dětí. Nerozeznávají realitu od skutečnosti, herní postavy si promítají do současného světa, jsou jimi úplně pohlceny.

► Na vašich stránkách jsem četla, že máte i zájmové kroužky, jaké?

MS: Nabízíme myslivecký kroužek, který vede vychovatelka Tereza Niplová ve spolupráci s Martinem Bárto. Kroužek je zaměřený na myslivost, poznávání zvěře a přírody. Děti se starají o rybník pod Lojovicemi a také o oboru s jeleny. Byly opět účastníky soutěže Zlatá srnčí trofej, kde získaly mnoho ocenění. Dále máme badatelský kroužek, který vedu já ve spolupráci s Evou Šraiovou. Je zaměřený hlavně na poznávání přírody.

V letošním roce jsme se podíleli na vytvoření tůňky Ve Stádlích. Obnovili jsme studánku v Habří s badatelským názvem Habrňačka a v okolí školy máme několik ptačích budek, které děti vyrobily. Nově rozjíždíme pilotně kroužek šití, který pro maminky zaměstnané v ZŠ a děti vede vychovatelka Jana Šmídová.

► Mimo kroužky pořádáte i příměstské tábory. Co nabízejí?

JŠ: První příměstský tábor jsem pořádala už v roce 2011. Cestovali jsme po kontinentech, každý tábor byl zaměřen na jeden. Když nám byla planeta malá, cestovali jsme do vesmíru nebo do říše rostlin, zvířat, vody nebo mezi piráty.

MS: V tomto školním roce budou probíhat tři běhy příměstského tábora. Dopoledne je většínou zaměřeno na vyrábění, odpoledne na soutěže, hry, výlety po okolí i dále. Téma příměstského tábora souvisí s cestováním.

► Jak motivujete děti k tvořivosti a kam chodíte pro nápady? Máte nějaké zajímavé akce, které během roku s dětmi děláte?

JŠ: Většinou ukázkou hotového obrázku nebo výrobku a motivačním slovem. Nápadů na internetu je mraky, nekonečnou studnicí je Pinterest.

MS: Každý měsíc absolvují děti tematicky laděnou stezku. O Vánocích nás navštívily babičky, které s dětmi vyráběly vánoční dekorace. Pro rodiče byly připravené vánoční i jarní dílničky, kde mohli vidět a zakoupit naše vánoční výrobky. Podíleli jsme se na velikonoční výzdobě obecních truhlíků. Na podzim se uskutečnila velká výprava za jelenem evropským. Úspěšně byly i výzvy pro rodiče s dětmi. Do konce školního roku bychom chtěli uskutečnit ještě jednu takovou výzvu, a to psaní příběhů a poté opět vytisknout knížku s příběhy pro každé oddělení a každému účastníkovi výzvy. Proběhne jarní vyrábění s babičkami a v červnu si mohou rodiče s dětmi zahrát na zahrádce u družiny deskové hry. Plánujeme opět větší odpolední výlet na poznávání okolí.

► Jak řešíte situace, kdy se třeba nějaké dítě nechce zapojit?

JŠ: Respektujeme individualitu každého. Ke společné práci nebo hře se snažíme najít tu nejvhodnější motivaci. Mnohdy se dítě zapojí samo, protože si například chce vyrobit to co ostatní.

► Blíží se konec školního roku, co byste si přály v družině zlepšit v roce příštím?

MS: Naše největší přání do budoucna je zatím nesplnitelné. Naším přáním je vytvořit pro děti společný prostor v jedné budově, kde bude dostatek místa na zázemí pro vychovatelky, relaxační prostor pro děti, čtecí koutek s vhodným nábytkem a herna s kobercem. V současné době využíváme učebny, kde probíhá výuka a pro odpolední družinu z hlediska koncepce nejsou úplně vhodné.

Děkuji Vám moc za rozhovor a musím říci, že bych si přála i družinu pro dospělé, Váš koncept a to, jak se dětem věnujete, moc obdivuji. Jen tak dál! ■